

УДК 316.774

© О. А. Головка, ст. викладач,
КПІ ім. Ігоря Сікорського, Київ, Україна

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРС НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ОСВІТНЄ МЕДІАКОМУНІКАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

У статті проаналізовано ключові аспекти використання інтернет-ресурсу навчального закладу як одного з базових елементів створення ефективного освітнього медіакомунікаційного середовища. Визначено, що інтернет-ресурс навчального закладу може бути ефективним інструментом вирішення проблем комунікації між студентами, викладачами та адміністрацією навчального закладу, а також забезпечення інформаційних потреб цих груп. Розглянуто та окреслено напрями використання інтернет-ресурсу сучасного навчального закладу як освітнього медіакомунікаційного середовища.

Ключові слова: навчальний заклад; інтернет-ресурс; медіакомунікаційне середовище; комунікації; взаємодія.

Вступ

Розширення медіакомунікаційних можливостей сучасного навчального закладу зумовлене постійною мотивацією до пошуку інноваційних рішень у роботі зі студентами, які мають певні особистісні комунікаційні потреби, різні потреби та можливості із засвоєння навчального матеріалу, неоднаковий доступ до каналів і середовища комунікацій.

Одним із напрямків формування таких рішень є створення ефективного освітнього середовища в межах інтернет-ресурсу навчального закладу [1], що уможливорює поширення інформації, активну взаємодію між ключовими групами навчального закладу (студентами, викладачами та адміністрацією) та

всередині цих груп, а також сприяє побудові та розвитку професійних компетенцій викладачів та інших осіб, залучених до розробки, інформаційного наповнення та технічної підтримки інтернет-ресурсу.

З огляду на це, актуально розглядати використання інтернет-ресурсу навчального закладу як один із ключових елементів створення ефективного освітнього медіакомунікаційного середовища та формування ефективних напрямів стимулювання цього процесу.

Аналіз попередніх досліджень

Наявні наукові дослідження, присвячені проблемі використання інформаційних технологій, та інтернет-ресурсу зокрема в

діяльності навчального закладу (роботи таких дослідників, як Бебик В., Бондаренко Т., Дівеєва Н., Макарець А., Неретина Е., Остапенко Г., Птащенко О., Філіпова Л., Шелестова А., Щербина В. та ін.), у цілому розкривають сутність та особливості процесів комунікації в закладах освіти з використанням можливостей інтернету та соціальних медіа [2–4].

Водночас ці дослідження не виявляють ключових аспектів використання інтернет-ресурсу навчального закладу як одного з ключових елементів створення ефективного освітнього медіакомунікаційного середовища. Відсутнє також системне бачення проблеми використання інтернет-ресурсу навчального закладу як інструменту вирішення комунікаційних проблем. Саме тому ця стаття пропонує розгляд проблематики використання інтернет-ресурсу навчального закладу в його медіакомунікаційній діяльності.

Мета роботи

Розгляд та формування шляхів вирішення проблеми використання інтернет-ресурсу сучасного навчального закладу як освітнього медіакомунікаційного середовища.

Результати проведених досліджень

Інтернет-ресурс сучасного навчального закладу може стати ефективним каналом поширення інформації через можливості, що відкриває для користувачів [5, 6]. Його основними характеристиками є такі:

— масовість охоплення;

— безперервність (цілодобовий режим роботи, сім днів на тиждень);

— інтерактивність (можливість організації зворотного зв'язку);

— гнучкість (швидка реакція на зміни, яка залежить від поінформованості та оперативності дій організаторів інтернет-комунікації);

— прозорість середовища (результати роботи видно практично відразу).

Перелічені моменти обумовлюють можливості використання інтернет-ресурсу навчального закладу як середовища ефективною (швидкої, доступної цілодобово та з будь-якого місця, де є доступ до інтернету, не перенасиченої інформаційно, з актуальною інформацією) комунікації та самопрезентації навчального закладу.

У цьому контексті інтернет-ресурс дозволяє [7–9]:

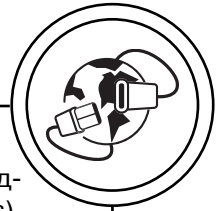
— докладно представити відвідувачу сайту інформацію про діяльність навчального закладу, його навчальну програму та послуги, переваги;

— забезпечити широку аудиторію постійно оновлюваною інформацією щодо діяльності навчального закладу;

— надавати інформацію в різних медіаформах та форматах (текст, відеоконтент, візуальна інформація, інтерв'ю, схеми, анімація тощо).

Інтернет-ресурс навчального закладу як спосіб створення ефективного медіакомунікаційного середовища має такі ознаки:

1) інтерактивність і співробітництво (користувач може обирати повідомлення та реагувати на них синхронно чи асинхронно, відповідно до навчальних потреб);

2) ефективність комунікації через швидкість передавання та обробки даних і доступність інтернет-сайту (у будь-який час вдома, у навчальному закладі, в інших місцях із доступом до інтернету);

3) можливість обміну даними;

4) мультимедійність (об'єднує всі можливості традиційних медіа, надає доступ до візуальної, аудіо- та текстової інформації);

5) гіпертекстовість і можливість структурування (інтернет є середовищем циркуляції інформації, що публікується нелінійно та може структуруватися за певними ознаками (час створення, ключові слова тощо));

6) простота дослідження інформації (пошукові інтернет-системи полегшують та пришвидшують доступ до необхідної інформації, а системи тегів допомагають їх упорядкуванню та архівації).

Інтернет-ресурс навчального закладу як джерело створення та спосіб розміщення інформації є середовищем обміну поглядами, досвідом, а також самопрезентації, він допомагає в трансляції знань, культури і досвіду (соціалізації) [10]. Він також є джерелом інформації, яка висвітлює діяльність закладу для зовнішнього споживача інформації [11]. Навчальні заклади створюють та підтримують власні інтернет-сторінки, на яких розміщуються основні відомості щодо структури закладу, профілю навчання, способів спілкування, а також новини.

Одночасно із виникненням у 90-х рр. ХХ ст. наукового руху, що підтримує широкий доступ до наукових публікацій, почали

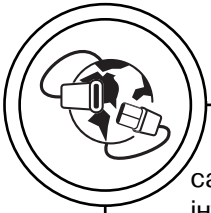
з'являтися освітні ресурси із відкритим доступом (*open-access*). Відкритий доступ до літератури означає, що вона розміщена в цифровій формі, безкоштовна, не має обмежень, пов'язаних з авторськими та ліцензійними правами [10]. Завдяки цій ініціативі в інтернеті розміщено численні наукові та освітні публікації.

Подібні «віртуальні бібліотеки», що містять цифрові публікації, з-поміж яких книжки й електронні журнали, словники, енциклопедії, можуть бути реалізовані на інтернет-ресурсі навчального закладу.

Використання інтернет-ресурсу навчального закладу з точки зору досягнення навчальних цілей полягає у можливості розміщення дидактичних матеріалів. У цьому разі інтернет-ресурс стає інтелектуальним знаряддям комунікації.

Маючи доступ до інтернету, користувач (без необхідності використання іншого, ніж інтернет-браузер, програмного забезпечення) може вільно з будь-якого місця, де є доступ до інтернету, читати та (за необхідності) редагувати тексти, здійснювати обчислення, створювати онлайн-презентації, поширювати (публікувати в довільній формі) створені ним документи, відкривати доступ до документів і переглядати їх або редагувати спільно з обраними особами, публікувати та редагувати мультимедійні повідомлення, спілкуватись з іншими та підтримувати міжособистісні стосунки.

Актуальний у сучасному освітньому середовищі освітній простір, який може розвиватися за допомогою корпоративного

сайту навчального закладу, — інтернет-навчання [1], що передбачає як підтримку навчального процесу за допомогою інформації, розміщеної на сайті, так і освіти через інтернет (*e-learning*).

У цьому процесі можна вирізнити такі елементи:

- інтерактивна презентація інформації у вигляді текстів, зображень, звуків, відео;
- доступ до широкого кола інформаційних ресурсів.

Особливо актуальним з-поміж педагогічних можливостей, які відкривають корпоративні інтернет-ресурси сучасних навчальних закладів, є дистанційне навчання, тобто така форма організації процесу навчання, у якій користувач, що навчається, самостійно, у зручному для себе місці та темпі, у зручний час засвоює усталену навчальну програму. Навчальний заклад представляє на сайті потрібні матеріали, необхідні для отримання певного навчального результату. Викладач виконує роль опікуна, що підтримує на відстані активність осіб, що навчаються.

Ідея дистанційного навчання суттєво пов'язана з концепцією конструктивізму, що підкреслює необхідність за сучасних умов забезпечення пізнавальної самостійності в здобутті визначених навчальних цілей. *E-learning* стає невід'ємним елементом традиційного навчання в більшості університетів світу. Інтернет стає не тільки способом відкриття доступу до інформації, а й середовищем комунікації та соціальної взаємодії студентів між собою та з викладачами [12].

Популярними серед студентів і викладачів вищих навчальних

закладів інструментом комунікації є освітні блоги. Прикладом може слугувати Гарвардська школа права, яка відкриває доступ до сервісу блогів для спільноти Гарвардського університету. Свої блоги ведуть як академічні викладачі, так і студенти. Блог як зручна форма презентації змісту може також використовуватися для створення так званого веб-квесту (*web-quest*), тобто реалізації методики навчання, спрямованої на пошук, у якій більшість або вся інформація здобувається в інтерактивний спосіб і походить з інтернет-ресурсів, часто доповнюючись телеконференціями та підручними матеріалами [7].

За своєю суттю, веб-квест є своєрідним проектом, головною метою якого є вирішення відповідних (особливо важливих) проблем (завдань) для студентів і організації навчання стосовно основних понять. Веб-квест є своєрідною інструкцією для студента, яку надає викладач.

Використання можливостей інтернет-ресурсу дає змогу викладачам здійснювати навчальний процес диференційовано, залежно від індивідуального розвитку і потреб студентів. Це стосується, зокрема, роботи зі студентами, що мають особливі потреби, які через фізичні обмеження не можуть повною мірою засвоювати програму навчання, користуючись традиційними каналами комунікацій та відвідуючи заняття в навчальному закладі з іншими студентами.

Кожна дисфункція спричиняє певні обмеження та обумовлені ними вимоги до комунікаційного устаткування та застосування

медіаресурсів та медіазасобів. Саме тому в навчальних закладах, які мають студентів з обмеженими можливостями, використання інтернет-сайту навчального закладу як освітнього медіа-комунікаційного середовища є доцільним та може значно сприяти засвоєнню такими учнями (студентами) знань.

Кожний навчальний заклад, використовуючи інтернет-ресурс, намагається позиціонувати себе як установа, що:

- надає студентам можливість отримати повноцінну конкурентоспроможну освіту, що відповідає сучасним вимогам;

- створює умови для науково-дослідницької діяльності студентів;

- надає студентам можливість жити цікавим і насиченим життям;

- забезпечує студентів відмінними умовами проживання;

- приділяє увагу розвитку творчих здібностей студентів та їх здоров'ю;

- піклується про навколишнє середовище;

- готова до співпраці з будь-якими громадськими організаціями та науковими спільнотами.

Функціонування інтернет-ресурсу навчального закладу як ефективного освітнього медіасередовища пов'язане з необхідністю використання його потенціалу як інструменту забезпечення відкритого доступу до актуальних навчальних матеріалів і наукових публікацій, освітнього порталу (з підтримкою *E-learning*), засобу інтернет-комунікацій, економії на розвитку мережі представництв через часткову передачу йому

функцій приймальних комісій, як майданчик оприлюднення актуальної інформації (із залученням професійної команди супроводу), засіб комунікації з вітчизняним і світовим науковим професійним співтовариством, через неформальне спілкування та формування нових професійних і міжособистісних зв'язків.

Критерієм ефективності інтернет-ресурсу стає якість і повноцінність ресурсного інформаційного та медіанасичення, структурованість наявних навчальних матеріалів, а також зручність і простота користування.

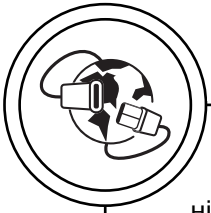
Можливими труднощами у використанні інтернет-сайту навчального закладу як освітнього медіакомунікаційного середовища є такі:

- брак спеціалізованого устаткування, програмного забезпечення та матеріалів;

- недостатня підготовленість викладачів та адміністрації у сфері обслуговування інтернет-ресурсу, створення програм навчання, що спираються на доступне програмне забезпечення, особливо індивідуальних програм для слухачів з обмеженими можливостями;

- недостатність фінансових ресурсів на придбання спеціалізованих комерційних програм і дидактичних матеріалів, що часто змушує використовувати програми та матеріали з відкритими ліцензіями;

- незначна зацікавленість батьків студентів у забезпеченні умов і стимулюванні навчання дітей вдома з матеріалами та програмними продуктами інтернет-сайта навчального закладу.

Водночас певні способи комунікації на базі інтернет-ресурсу навчального закладу (з використанням його технічних можливостей, матеріалів, комунікаційного середовища та програмних рішень), наведені в цій статті, можуть бути джерелом заохочення студентів до ефективної самостійної роботи, здатні відкривати більше можливостей для опанування ними сучасних технічних засобів інтернет-комунікацій.

Висновки

У педагогічному процесі інтернет-ресурс навчального закладу використовується як складний (мультимедійний) дидактичний ресурс, інтелектуальне знаряддя, що слугує оптимізації процесу навчання та презентації навчального закладу.

Як ефективно освітнє медіасередовище він має бути орієнтованим на забезпечення комунікацій між студентами, викладачами та адміністрацією навчального закладу при засвоєнні знань студентами, на формування

дружньої та творчої атмосфери взаємодії, взаємодопомоги та взаємоповаги. У цьому випадку він стає ефективним знаряддям управління комунікаціями навчального закладу та узгодження інтересів навчального закладу та навчальних цілей його студентів.

У статті визначено важливі напрями розвитку інтернет-ресурсу навчального закладу як складного (мультимедійного) дидактичного ресурсу та освітнього медіасередовища: розміщення дидактичних, довідкових матеріалів та відкритий доступ до них; створення електронної бібліотеки; дистанційне навчання з використанням можливостей ресурсу (як повноцінне, так і в якості підтримки основного, офлайн-навчання); освітні блоги; вебквести; реалізація диференційованого підходу до навчання студентів з особливими потребами, що мають фізичні обмеження та специфічні можливості засвоєння навчального матеріалу та спілкування.

Список використаної літератури

1. Бондаренко Т. О. Популяризація науки у вітчизняному медіа-просторі / Т. О. Бондаренко // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. Запоріжжя. 2012. № 1. С. 48.
2. Головка О. А. Соціокомунікативний аспект ілюстративного матеріалу в електронних виданнях / О. А. Головка // Наукова школа Р. Іванченка. 2015. С. 21–28.
3. Дивеева Н. В. Способы и формы воздействия новых информационных технологий на популяризацию науки / Н. В. Дивеева // RELGA: науч.-культуролог. журн. 2014. № 6.
4. Неретина Е. А. Имидж вуза в системе продвижения образовательных услуг / Е. А. Неретина, А. Б. Макарец // Сб. статей III Междунар. научно-практической конференции «Маркетинг и общество». 2008. С. 176–179.
5. Національні інформаційні ресурси як інтегративний чинник вітчизняного соціокультурного середовища: [монографія] / [О. С. Онищенко, В. М. Горювий, В. І. Попик та ін.]. К.: НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2014. 296 с.

6. Птащенко О. В. Развитие моделей коммуникаций в сети Интернет / О. В. Птащенко // Социально-экономический развитие регионов в контексте международной интеграции. 2015. № 19(8). С. 39–41.

7. Бебик В. М. Информационно-коммуникационный менеджмент у глобальном обществе: психология, технологии, техника, публик рилейшнз [монография] / В. М. Бебик. К.: МАУП, 2005. 440 с.

8. Філіпова Л. Я. Інформаційно-комунікативні прояви ресурсного потенціалу Інтернету / Л. Я. Філіпова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2010. № 2. С. 44–48.

9. Щербина В. Соціальні риси мережних спільнот / В. Щербина // Соціальна психологія. 2005. № 2(10). С. 139–149.

10. Остапенко Г. Комунікація та комунікативна активність суспільства в добу інтернет-технологій: соціальний аспект / Г. Остапенко // Вісн. Книжк. Палати. 2013. № 9. С. 47–50.

11. Уразова С. Л. Конвергенция как фактор жизнеспособности масс-медиа в цифровой среде. Теоретический аспект / С. Л. Уразова // Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. 2011. № 5. С. 287–293.

12. Шелестова А. М. Характеристика та складові комунікації у вищому навчальному закладі / А. М. Шелестова // Вісн. Харк. держ. акад. культури. 2014. № 44. С. 93–99.

References

1. Bondarenko, T. O. (2012). Populiaryzatsiia nauky u vitchyznianomu media-prostori. *Journal of Derzhava ta rehiony. Serii: Sotsialni komunikatsii*, 1, 48. Zaporizhzhia [in Ukrainian].

2. Holovko, O. A. (2015). Sotsiokomunikatyvnyi aspekt iliustratyvnoho materialu v elektronnykh vydanniakh. *Journal of Naukova shkola R. Ivanchenka*, 21–28 [in Ukrainian].

3. Dyveeva, N. V. (2014). Sposoby i formy vozdeystviya novykh informatsionnykh tekhnologiy na populyarizatsiyu nauki. *Journal of RELGA*, 6 [in Russian].

4. Neretyna, E. A. & Makarets, A. B. (2008). Imidzh vuza v sisteme prodvizheniya obrazovatel'nykh uslug. *Journal of Sb. statei III Mezhdunar. nauchno-praktycheskoi konferentsyy 'Marketynh y obshchestvo'*, 126–129 [in Russian].

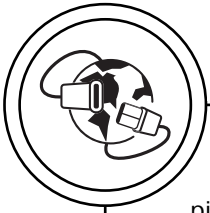
5. Onyshchenko, O. S. & Horovyi, V. M. & Popyk, V. I. and other (2014). *Natsionalni informatsiini resursy yak intehratyvnyi chynnyk vitchyznianoho sotsiokulturnoho seredovyshcha*. Kyiv: NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho, 296 p. [in Ukrainian].

6. Ptashchenko, O. V. (2015). Rozvytok modelei komunikatsii v merezhi Internet. *Journal of Sotsialno-ekonomichni rozvytok rehioniv v konteksti mizhnarodnoi intehratsii*, 19(8), 39–41 [in Ukrainian].

7. Bebyk, V. M. (2005). *Informatsiino-komunikatsiinyi menedzhment u hlobalnomu suspilstvi: psykholohiia, tekhnolohii, tekhnika, pablik ryleishnz*. Kyiv: MAUP, 440 p. [in Ukrainian].

8. Filipova, L. Ya. (2011). Informatsiino-komunikatyvni proiavy resursnoho potentsialu Interneta. *Journal of Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 2, 44–48 [in Ukrainian].

9. Shcherbyna, V. (2005). Sotsialni rysy merezhnykh spilnot. *Journal of Sotsialna psykholohiia*, 2(10), 139–149 [in Ukrainian].

10. Ostapenko, H. (2013). Komunikaitsiia ta komunikatyvna aktyvnist sus-pilstva v dobu internet-tekhnolohii: sotsialnyi aspekt. *Journal of Visnyk Knyzhkovoї Palaty*, 9, 47–50 [in Ukrainian].

11. Urazova, S. L. (2011). Konvergentsiya kak faktor zhiznesposobnosti mass-media v tsifrovoy srede. Teoreticheskiy aspekt. *Journal of Vestnyk Nyzhehorodskoho unyversyteta im. N. Y. Lobachevskoho*, 5, 287–293 [in Russian].

12. Shelestova, A. M. (2014). Kharakterystyka ta skladovi komunikatsii u vyshchomy navchalnomu zakladi. *Journal of Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury*, 44, 93–99 [in Ukrainian].

В статье проанализированы ключевые аспекты использования интернет-ресурса учебного заведения как одного из базовых элементов создания эффективной образовательной медиакоммуникационной среды. Определено, что интернет-ресурс учебного заведения может быть эффективным инструментом решения проблем коммуникации между студентами, преподавателями и администрацией учебного заведения, а также обеспечивать информационные потребности этих групп. Рассмотрены и намечены направления использования интернет-ресурса современного учебного заведения как образовательной медиакоммуникационной среды.

Ключевые слова: учебное заведение; интернет-ресурс; медиакоммуникационная среда; коммуникации; взаимодействие.

The article deals with the key aspects of using the Internet resource of an educational institution as one of the key elements of creating an effective educational media communication environment. It has been determined that the Internet resource of an educational institution can be an effective tool for solving communication problems between students, teachers and administration of educational institutions, as well as providing information needs of these groups. The ways of using the Internet resource of a modern educational institution as an educational media communication environment are considered and outlined.

Keywords: educational institution; internet resource; media communication environment; communication; interaction.

Рецензент — Н. М. Фіголь, к.філол.н.,
доцент, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Надійшла до редакції 10.02.18